

L I E T U V I S

AUSTRALIJOS

DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS ■ LITHUANIAN FORTNIGHTLY
Registered at the GPO, Adelaide, for transmission by post as a periodical.

IV metai

Adelaide, 1951 m. spalio 15 d.

Nr. 21(81)

Lietuvis nuolat budi savo sostines sargyboje

A. MUNČELIS

Šeši šimtai su viršum metų praslinko kai vienas mūsų valdovų įgyvendino savo sapną ir įkūrė miestą, kuris šimtmečiais garsino Didžiąją Lietuvos Kunigaikštystę po platų pasaulį (1). Stebino jis svetimus karaliukus savo politine galybe. Pavydėta jam jo turtų. Jo mokslo židinio spinduliai prasiskverbė toli už valtybės ribų. Žmogaus meno kūrinių ir jo gamtos grožio harmonija žavėjo ir žavi keliautojus. Amžiais jis buvo tvirtove kovų už laisvę.

Ir štai, neseniai, lyg patvirtidama jo paskirtį, nuskambėjo liūdnu akordu žinia — V i l n i u s pasipriešino okupantui.

Sužadintoj vaizduotėj atgyja dramatiški epizodai: įniršusių kryžiuočių puolimai; Maskvos satripų 1655 m. įsiveržimas į miestą, deginimas ir žudynės; padalinimų laikotarpis; sukilimai; pagaliau, jo laisvės prošvaitės — 1905 m. lietuvių seimas, 1917 m. konferencija ir 1918 m. vasario 16 d. aktas, skelbiąs nepriklausomą Lietuvą su sostine Vilniuje. Čia dėmesys susikaupia smulkiau apžvelgti kitą jo tragiško likimo dalį. To priežastim yra svetimos politinės grupės ir šiuo metu nesiliaująs kėsinimasis prie Vilniaus, Lietuvos valstybės gyvybinio centro.

Pamėginkime nors bendrais bruožais prisiminti kovų už Vilnių raidą.

1919 m. sausio mėnesį, bolševikų armijoms besiantinant prie Vilniaus, Lietuvos vyriausybė turėjo iš miesto pasitraukti, kol priešas bus atremtas. Lenkai, "apsvaigę pergalės momentu, galvojo apie Lietuvą tik kaip apie dalį jų svajonių valstybės" ir Pilsudskio vadovaujami, tų pat metų balandžio 19 d., sumušus bolševikus, pirmieji užima Vilnių. Sekančios dienos atsišaukime į Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės gyventojus Pilsudskis išreiškia savo norą sujungti Lietuvą, Gudiją ir Ukrainą Lenkijos

(1) Paskutiniai istorijos tyrinėjimai rodo, kad Vilnius jau egzistavo 7-tame šimtmetyje. Plg. Prof. P. V. Raulinaičio str. AL 19(79) ir 20(80) Nr. Nr. — Red.

vadovybėje. Jo diplomatai Paryžiuje įvairiais būdais trukdo lietuviams prieiti prie atitinkamų diplomatinių organų, kuriems galėtų nušviesti Lietuvos padėtį. Dar 1919 m. sausio mėnesį lenkų atstovas R. Dmowski Paryžiaus taikos konferencijoje aiškino, kad Lietuva turi būti suvienyta su Lenkija. Be to, tas pats Dmowski "vienam amerikiečių stebėtojų esą pasakęs taip: — Leiskite man deportuoti iš Lietuvos 500 žmonių ir tautinis sąjūdis išnyks, taip! (čia jis spragtelėjo pirštais). Aš garantuoju Tamstai, kad penkių šimtų pilnai pakaktų" (žiūr. F. W. Pick, D. Ph. "The Baltic Nations").

Tuo tarpu gi bolševikai pradėjo antrą ofensyvą ir Lietuva (kaip Latvija ir Estija) pasirašė su jais 1920 metų liepos 12 dieną taikos sutartį, kuria rusai Vilnių pripažino Lietuvai. Liepos 15 d. bolševikai, stumdami lenkų armiją, užima ir Vilniaus kraštą. Rugsėjo mėnesį, palūžus jų ofensyvai, pasitraukdami perduoda Vilnių lietuviams. Lenkai, be abejo, nenorėjo atsisakyti nuo tolimesnių užkariavimų, kuriuos bolševikų pralaimėjimas darė itin leng-

PULGIO ANDRIUŠIO

SUDIEV, KVIETKELI

jau gaunama mūsų leidykloje, 35 Cator St., Hindmarsh, Adelaide, S. A. ir pas atstovus: MELBOURNE — L. Baltrūnas, 295 Hoddle St. Colingwood; SYDNEY — E. Gensienė, 28 College St./City; CANGERRA — V. Biveinis, 3 Faunce Cresc., O'Connor; GEELONGE — L. Bertašius, Watson St., North Geelong.

Šią pirmąją Australijoje išleistą lietuvišką knygą — taigi istorinę — turi įsigyti ne tik visi mūsų skaitytojai-rėmėjai, bet ir visi kiti Australijos lietuviai. Knygos kaina 7 šil.

Be to, informuojame, kad netrukus išleidžiame knygėlę mūsų mažiesiems — Tetos Rūtos GINTARO PASAKĄ, kurią iliustruoja dail. Antanas Rūkštelė.

AL Leidykla

vais, bet sutiko griežtą lietuvių pasipriešinimą. Santykiai tarp lietuvių ir lenkų paaštrėjo ir netrukus Suvalkų rajone prasideda mušiai. Aukščiausiai Alijantų Tarybai tarpininkaujant prieita pagaliau prie susitarimo ir 1920 metų spalio 7 d. Suvalkuose lietuviai ir lenkai pasirašė paliaubas, kuriose Vilnius pripažinta Lietuvai.

Netikėtai, vos pasirašius sutartį, tu pat metų spalio 9 dieną lenkų generolas Želigovskis užima Vilnių. Nors jis buvo paskelbtas "generolu maištininku", veikiančiu be lenkų vyriausybės pritarimo, bet faktas yra, kad Želigovskis šį smurtą įvykdė su Pilsudskio "palaiminimu". Vėliau Pilsudskis netgi mėgdavo pasididžiuoti savo sumanymu.

Užėmęs Vilnių Želigovskis tuo nepasitenkino ir pradėjo slinkti į Lietuvos gilumą, bet lietuviai jau suskubo surinkti savo jėgas ir gen. Žukausko vadovaujami smogė lenkams smūgį prie Giedraičių ir Širvintų. Lietuvos kariuomenė jau buvo beinanti atsiimti sostinę, kai Vakarų Alijantų reikalavimu turėjo sustabdyti karo veiksmus ir Lietuvai pasiūlyta derybų kelias.

Siūlyta įvairūs projektai ir sumanymai, kurie buvo nepriimtini arba vienai kuriai šaliai arba abiem. Tuo tarpu gen. Želigovskis, remdamasis savo armijomis, 1922 m. sausio 8 d. praveda Vilniaus krašte ir mieste plebiscitą, kuriame lietuviai, žydai ir dalis gudų atsisakė dalyvauti. Tautų Lygos Karinės Kontrolės Komisijos raporte pažymima, kad balsavimas įvyko griežtoji suinteresuotos dalies, atseit, "želigovskininkų", priežiūroj. Kraštas skelbiamas taip vad. "Centrinė Lietuva", kurios "seimas" išreiškia norą prisijungti prie Lenkijos.

1923 m. vasario mėnesį lenkai kreipiasi į Ambasadorių Konferenciją, prašydami oficialiai pripažinti jų "teisę" į Vilnių. Nežiūrint to, kad tarptautinė teisė buvo Lietuvos pusėj, Ambasadorių Konferencija, kurioj vyravo lenkų įtaka, pripažįsta status quo, palikdama Vilnių lenkams. Kovo mėn. Lenkijos seimas patvirtina Vilniaus inkorporavimą į lenkų valstybės ribas.

Lietuva griežtai atsisako pripažinti Ambasadorių Konferencijos nutarimą, kaip neįeinantį į šios Konferencijos kompetenciją ir paprašė sudaryti naują konferenciją. Vienok Lietuvos prašymas buvo atmetas ir Lietuvos valstybė pasiliko karo stovy su Lenkija, nepalaikydama jokių diplomatinių bei ekonominių santykių.

Vilnius, Lietuvos istorinė sostinė, kultūrinės ir didelės ekonominės reikšmės kraštui centras, pasiliko svetimose rankose. Naujai atsistačiusiai valstybei, klastos keliu, padaryta didelė žala. Užsieny tai sukėlė didelį pasipiktinimą. "Joks lietuvių patriotų apkaltinimas, kaip tai: vokiečių inspiruotos ar rusų globojamos lėlės — negali nuslėpti fakto, kad Vilniaus militarinė okupacija buvo didelis pasitikėjimo sulaužymas..." (F. W. Pick, ibd.). Britų min. Lord Cecil įvykį pavadina tarptautiniu skandalu.

Lenkai teisinosi, kad Suvalkų sutartis buvo grynai karinis susitarimas, be tarptautinių įsipareigojimų, tuo paneigdami natūralų dėsni, kad kiekvienas

susitarimas yra lygiai įpareigojamas susitariančiuosius. Be abejo, įsipareigojimus sulaužyti daugiausia padėjo, kaip yra teisingai pastebėta, stambieji lenkų žemvaldžiai, kurie teisingai bijojo besiantinančios demokratinės žemės reformos Lietuvoje.

Lietuvos byla dėl Vilniaus pasunkėjo, kai 1925 m. Vatikanas įjungė Vilniaus krašto diaceziją į ekleziasinę Lenkijos administraciją ir tuo patvirtindamas Lenkijos suverenitetą okupuotoje srityje. 1926 m. Lenkijoje įsigali Pilsudskio diktatūra. Lietuva, aplinkybių verčiama, sudaro nepuolimo paktą su Rusija, kuri paremia lietuvių pretenzijas į Vilnių. Kitos valstybės, bijodamos bolševikų įtakos Lietuvoj, ragina lietuvius ir lenkus tartis. Buvo beveik prieita susitarimo dėl pašto susisiekimo ir sienų plukdymo Nemunu, bet kadangi lenkai laikėsi įžuliai Vilniaus klausimu, derybos nedavė vaisių.

1927 m. lenkai pradėjo vartoti represijas Vilniaus lietuvių atžvilgiu. Prasidėjo suėmimai, mokyklų uždarinėjimas, mokiniai brutaliai išmetami į gatvę. Lenkų tada daromi priekaištai Lietuvai neutralių stebėtojų buvo laikomi nepagrįstais.

Santykių tarp lietuvių ir lenkų įtempimas pasiekė pavojingą laipsnį, kai Pilsudskis 1927 m. gruodžio mėnesį susitikęs Genevoje su Lietuvos min. prof. Voldemaru pastarąjį stačiai užklausė: "taika ar karas". Tik kitų diplomatų intervencija grąžino padėtį į normalių derybų plotmę. Tolimesnės derybų padėties irgi nepagerino, nors Lietuva tarptautiniam forumui dar kartą išėjo laimėtoja, kada Haagos Aukščiausiasis Teismas išsprėdė Lentvario-Kaišiadorių geležinkelio ruožo bylą Lietuvos naudai.

1934 m. Lenkija sudaro nepuolimo sutartį su Vokietija ir atnaujiną su Rusija. Pasirašydama sutartį su Rusija Lenkija išspaudė iš rusų pareiškimą, kad sovietai daugiau nėra suinteresuoti Vilniaus ginču. Po to lenkai mėgino vėl tartis su Lietuva, bet be jokių rezultatų, nes lietuviai sostinės nebeatsižadėjo.

Tada Lenkijoje prasidėjo priešlietuviškos demonstracijos ir mitingai (atsimintinas mitingas įvyko Vilniuje 1936 m. sausio 19 d.), o 1937 m. vėl represijos Vilniaus lietuvių atžvilgiu. Uždaroma švietimo Draugija, mokyklos, konfiskuojama lietuviški laikraščiai ir daroma suėmimai.

1938 m. kovo 17 d., kada vakarų pasaulis buvo sukrėstas tik ką įvykusios Austrijos aneksijos, Lenkija įteikia Lietuvai 48 valandų ultimatumą, reikalaujama besąlyginio santykių su Lenkija užmezgimo. Ultimatumą sekė lenkų kariuomenės Lietuvos pasieny grupavimas (ir Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungos patalpų bombardavimai akmenimis).

Lietuva, be abejo, turėjo ultimatumą patenkinti ir užmegsti su Lenkija diplomatinius ryšius. Vienok tas nereiškė, kad Vilniaus byla tuo buvo išspręsta ar anuluota. Lietuvos konstitucijoje yra ir bus Vilnius skelbiamas Lietuvos Valstybės sostine. Lietuviai kovojo dėl jos ir jei bus reikalas vėl kovos, tik ne totalitarinių valstybių metodu. Lietuva eina garbingu keliu. Kada vokiečiai kelis kartus

Vertė C. Petrikas

Dubrovskis

S. A. PUŠKIN

(Tąsa 11)

— Ir tu, Ana Savišna, manai, kad pas tave buvo pats Dubrovskis? — paklausė Kirila Petrovičius. Labai klysti. Nežinau, kas pas tave svečiavosi, tik jau ne Dubrovskis.

— Kaip, tėveli, ne Dubrovskis? Tai kas gi jei ne jis kelyje sulaikys pakeleivius ir tikrins juos?

— Nežinau, tik jau ne Dubrovskis. Atsimenu jį kūdikį. Nežinau, ar jo plaukai patamsėjo, bet tada jis buvo šviesiaplaukis garbanotas berniukas. Viena tikrai žinau, kad jis penkeriais metais vyresnis už mano Mašą ir, vadinasi, jis turi ne 35, o apie 23 metus.

— Tikrai taip, jūsų prakilnybe, — tarė ispravnikas, — aš pas save turiu Vladimiero Dubrovskio žymes. Jose įsakmiai pažymėta, jog jis yra 23 metų.

— A! — tarė Kirila Petrovičius. — Prie progos paskaityk, o mes paklausysime, ne pro šalį ir mums žinoti jo žymes; jei kartais pakliūtų į akis, tai neišsisuktų.

Ispravnikas išsitraukė iš kišenės gana suteptą lapą popieriaus, išdidžiai jį išlankstė ir pradėjo skaityti:

primygtinai siūlė pasinaudoti proga ir užimti Vilnių, Lietuva ne tik kad pasiūlymo nepriėmė, bet dargi rizikavo savo neutralumą, išleisdama sumuštos lenkų armijos karius į savo kraštą ir suteikdama jiems globą. Lietuva nekeršijo už lenkų nacionalistų akiplėšiškus reikalavimus: leisti steigti Lietuvoj kariškas bazes, išbraukti iš konstitucijos straipsnį, skelbiantį Vilnių Lietuvos sostine arba visai aneksuoti Lietuvą. Lietuva, atgavusi Vilnių 1939 metais, tvarkėsi kaip teisėtas šeimininkas ir tam tikri lenkų sluoksniai neturi pagrindo piktintis, o juo labiau įvairiose brošiūrose šmeižti lietuviškumą ir lietuvius. Tai tiesa, kad Vilnius trumpą laiką buvo lenkų rankose, bet taipgi absoliuti tiesa, kad Vilnius buvo lietuviškas kai buvo pastatyta Gedimino pilis, kuri ir dabar byloje apie jos teisėtą valdovą. Tuo įsitikinę mūsų kariai ir partizanai praliejo ir tebelieja kraują už Vilnių, taip galvodamas tautos patriarchas Dr. J. Basanavičius neapleido sostinės iki mirties. Mūsų diplomatai, vadovaudamiesi šia tiesa, kovojo užsieniuose, o Pabaltijo univeriteto lietuviai profesoriai ir studentai 1948 m. spalio 9 d. pareiškė, kad jie visad yra pasirengę ją ginti, lygiai kaip ir visa lietuvių tauta.

„Vladimiero Dubrovskio žymės surašytos pagal jo dvaro žmonių pasakojimus.

Amžius 23 metų, ūgis vidutinis, veidas švarus, barzda skusta, akys rudos, plaukai šviesūs, nosis tiesi. Ypatingos žymės: tokių nebuvo.“

— Tiktai tiek? — paklausė Kirila Petrovičius.

— Tiktai, — atsakė ispravnikas lankstydamas popierių.

— Sveikinu, pone ispravninke. Ot tai popierius. Pagal šitas žymes jums bus nesunku surasti Dubrovskį. Bet kas yra ne vidutinio ūgio, kieno ne šviesūs plaukai, ne tiesi nosis ir ne rudos akys? Kertu lažybų, tris valandas kalbėsi su pačiu Dubrovskiu ir nesusiprotėsi su kuo tave Dievas suvedė. Nėra ką sakyti, protingos tos policijos galvos.

Ispravnikas ramiai įsikūso popierių į kišenę ir tylėdamas ėmė šutinti žąsį su kopūstais. Tuo laiku tarnai suspėjo kelis kartus apeiti svečius pripildydami kiekvieno stiklėlį. Garsiai atidarė kelias bonkas kalnietiško ir cimleninio ir jos buvo nuolankiai išgertos kaip šampanas, veidai pradėjo kaisti, kalbos pasidarė skambesnės, nenuoseklesnės ir linksmesnės.

— Ne, — kalbėjo Kirila Petrovičius, — jau neturėsimė tokio ispravniko kaip velionis Tarasas Aleksiejevičius! Jis nepraleisdavo progos, ne vėpla. Gaila, kad sudegino vyrą. Iš jo nepaspruktų nė vienas gaujos narys. Jis visus iki vieno išgaudytų; o ir pats Dubrovskis neišsisuktų, neišsipirktų. Tarasas Aleksiejevičius pinigus paimtį tai paimtų, bet ir paties neišleistų. Jau tokį velionis turėjo įprotį. Nieko nepadarysi, matyti man pačiam reikės imtis šio reikalo ir eiti prieš plėšikus su savo vyrais. Pirmam žygiui paskirsiu kokius dvidešimt žmonių, tai jie ir išvalys plėšikų giraitę; vyrai ne bailiai, kiekvienas eina prieš mešką — jie ir plėšikų neišsigąs.

— Ar sveikas jūsų meškiukas, tėveli Kirila Petrovičiau? — paklausė Antanas Pafnutičius, prie progos prisiminęs savo gauruotą pažįstamą ir kai kuriuos pokštus, kurių auka buvo kažkada ir jis.

— Meškiuko jau nėra, — atsakė Kirila Petrovičius, — mirė garbinga mirtimi nuo priešo rankos. Štai jo nugalėtojas, — Kirila Petrovičius parodė jį Deforžą. — Atsimink mano prancūzą. Jis atkerši-

Australijos Lietuvis

1952 metams

1. 1952 metais AUSTRALIJOS LIETUVIS padidinamas ir jo formatas keičiamas (kaip dvigubas "Mūsų Pastogės" formatas arba dabartinio formato "Australijos Lietuv" išvyniojus du kartu ir palikus keturių puslapių).

Turinio padidėjimas dėl formato pakeitimo yra tolygus apie 20% (apie trys puslapiai dabartinio formato), nes sumažėja tuščių vietų; be to, užsakytas mažesnis šriftas žinioms, dėl to turinys dar apie 10-15% padidės. Taigi, viso turinys bus padidintas apie vienu trečdaliu. Su turinio kiekybės padidiniu bus galima ir patį turinį padaryti išsamesnį ir pilnesnį.

2. Visi prenumeratoriai gauna nemokamai 1952 metams kalendorių, kurio kaina atskirai perkant bus 5-6 šil.

3. Dėl laikraščio padidavimo ir nuolatinio kainų bei atlyginimų kilimo prenumeratorai taip pat turėjo būti pakelta: metams £2. 10. 0; pusei metų — I pusmečiui (su kalendorium) £1.11.0, II pusmečiui £1. 6. 0; ketvirčiui — I ketvirčiui (su kalend.) 19 šil., II-IV ketvirčiams po 14 šil.

4. Leidykla darys visas pastangas pereiti į savaitraštį, tačiau tam reikalinga Jūsų, mūsų skaitytojų, pagalba. Apie tai dar teks mums kalbėti sekančiuose AL numeriuose.

JAU PATS LAIKAS SUSIRUPINTI AL UŽSIPRENUMERUOTI 1952 METAMS! JUO ANKSČIAU — TUO GERIAU!

"AUSTRALIJOS LIETUVIO" LEIDYKLA

jo už tavo... atleisk, taip sakant... Atsimeni...

— Kur neatsiminsi, — tarė Antanas Pafnutičius, — gerai atsimenu. — Tai meškiukas mirė. Gaila meškiuko, dievaži gaila! O koks buvo protingas! Kito tokio nerasi. O kodėl musje jį užmušė?

Kirila Petrovičius labai patenkintas ėmė pasakoti apie prancūzo žygį, nes turėjo laimingą ypatybę didžiulis visa tuo, kas tik jį supo. Svečiai atidžiai klausėsi pasakojimo apie meškiuko mirtį ir nustebe žvilgčiojo į Deforžą, kuris neįtardamas, jog kalbama apie jo drąsą, ramiai sėdėjo savo vietoje ir darė pastabas savo judriam auklėtiniui.

Pietūs, trukę apie tris valandas, pasibaigė. Šeimninkas padėjo servetėlę ant stalo; visi atsistojo ir nuėjo į svetainę, kur jų laukė kava, kortos ir ilgas girtavimas, taip garbingai pradėtas valgomajame.

(Bus daugiau)

Beatricė

IŠVYTA PIEMENAITE

Ne akmenys
rankas taip sveria legenda nebegyva!

Ne į tolį žiūriu
o jos šilumą imu ir vėl pajust.
— Dienų! — meldžiuos: dienų! — O yra vakaras
[vėlyvas!]

Ir į tolį žiūrint
pro jo raudoną-šaltą mūrą —
bijau kad Viešinta išdžiūs.
Ar kas jos akmenis prikels negyvus?
Ar kas legendos piemenaitei lieps: pabusk!
Jei yra vakaras vėlyvas
ir vasaros šerkšna išėjo iš namų.

Siauru,
ryto kvėpavime linguojančiuoju lieptu
ji išėjo
į marių pusę.
Nesenai žydėję šakos
išipynė jai į plaukus,
dar apkabino kaklą
greit... pečius...
Viršūnėje pušų,
nebrasdamas vėjas vietos,
žiūrėjo —
rūsčiai.
Ir tos jo žalios akys
šaukė:
— kas vakarą
tau atminimų —
atnešiu!!

ELTOS KRONIKA

— Vokietijos vidaus reikalų ministerija raštu iš 1951 m. rugsėjo 3 d. pranešė IRO įstaigai Ludwigsburge, ryšium su vienos latvės pilietybės nustatymu, kad Vokietijos vyriausybė Latvijos, Lietuvos ir Estijos valstybes laiko okupuotas karo būdu (occupatio bellica). Šių valstybių aneksija tarptautinės teisės atžvilgiu nėra pripažinta ir Vokietijos vyriausybės taip pat nebus pripažinta. Dėl to iš tų kraštų kilę žmonės pasilaiko savo pilietybes.

— Europinis Sąjūdis buvo sušaukęs rugsėjo 21-23 d. Hamburge konferenciją specialiam klausimui: Vokietijai įjungti į Europos politiką. Pavergtiesiems kraštams konferencija buvo svarbi tik tiek, kad daugumos balsais buvo priimta rezoliucija, kuria pabrėžiama, jog Europos koncepcijai priklauso ir pavergtieji kraštai. Iš pabaltiečių konferencijos darbus sekė Europinio Sąjūdžio estų tautinio komiteto pirm. A. Reisi, lietuvių tautinio komiteto pirm. J. Brazaitis.

— K a n a d o s liet. katalikų 2-sis suvažiavimas pasisakė už reikalą kuo greičiausiai baigti partinius ginčus ir suorganizuoti Kanados liet. bendruomenę.

Diepholzo Lietuviu Gimnazija

Konkursas geriausia rašiniui.

"Australijos Lietuvis" leidykla norėdama paskatinti Diepholzo lietuvių gimnazijos moksleivius siekti geresnių mokslo rezultatų ir tuo pačiu padėti gabesniems mokiniams, skaitytojų-rėmėjų var du skelbia konkursą šiomis temomis:

1) "Kaip aš galiu geriausiai pasitarnauti Lietuvai tremtyje". Šią temą rašo V-VIII klasių mokiniai.

Už du geriausius rašinius skiriamos 2 premijos: DM 30 ir DM 10.

2) "Kodėl aš turiu mylėti savo tėvynę?".

Šią temą rašo I-IV klasių mokiniai. Už du geriausius rašinius skiriamos 2 premijos: DM 30 ir DM 10.

Kviečiame mūsų skaitytojus - gimnazijos rėmėjus skirti individualias premijas, kurios bus įteiktos laimėjusiems aukotojų vardu. Šia proga nurodome, kad £1 yra lygu DM 9,35.

Smulkios premijavimo taisyklės siunčiamos mokyklos vadovybei.

Išleidžiami specialūs ženkleliai

Gimnazija išleidžia ženklelius su užrašu "Lietuvos mokykla", kurie bus gaunami AL leidykloje bei pas atstovus. Pelnas už tuos ženklelius eis viso pasaulio lietuvių vargo mokykloms išlaikyti. 35% pasiliks tose vietose, kur tie ženkleliai bus platinami, o 65% — Vokietijos lietuviams, nes jie gyvena sunkiausiose ekonominėse sąlygose.

Įvedama Rėmėjų Knyga.

Gimnazija pradeda vesti Rėmėjų Knygą, į kurią įrašomos pavardės visų tų tautiečių, kurie aukomis remia lietuvišką gimnaziją. Toji knyga bus parvežta į laisvę atgavusią Tėvynę kaip bendrų viso pasaulio lietuvių tremtinių pastangų dokumentas išlaikyti nenuautusią savo kartą.

Dėkoja aukotojams.

PLB Vokietijos Krašto Valdyba kiekviena proga, rašydama laišką mūsų leidyklai, nepamiršta pareikšti nuoširdžią padėką visiems gimnazijos rėmėjams Australijoje ir prašo dosnius aukotojus ir toliau šio svarbaus reikalo nepamiršti.

Aukos pakvituojamos.

Iki šiolei visas gautas gimnazijai aukas pakvituodavome per A. L. Nuo šiol kiekvienas aukotojas gaus specialų kvitą, o taip pat bus ir toliau pakvituojama ir per laikraštį.

Naujos vargo mokyklos.

Be visos eilės jau seniau įsteigtų vargo mokyklų PLB Vokietijos Krašto Valdybai remiant steigiamos naujos: Rheine/Westfalijoje, Heidenheime, Dillingene. Be to, įregistruota mokykla Bad Aiblinge.

Iš viso šiuo metu Vokietijoje veikia:

1 gimnazija su 90 mokinių ir 10 mokytojų, 6 pradžios mokyklos su 230 mokinių ir 10 mokytojų, 7 vargo mokyklos su 200 mokinių ir 7 mokytojais ir 2 vaikų darželiai su 40 vaikų ir 3 auklėtojai. Iš viso 16 švietimo įstaigų, 560 vaikų ir 30 auklėtojų.

Didėjant mokinių skaičiui didėja ir joms išlaikyti išlaidos. Su dideliu rūpesčiu žiūrima į ateitį. Aukų teturime gavę tiek, kad vos vienam mėnesiui pakaks.

PLB VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBA numato artimoje ateityje išleisti prof. Hermano ilgus metus rinktus visų laikų lietuviškosios raštijos pavyzdžius. Tai bus svarbus mokslinis-istorinis veikalas apie mūsų rašybą ir literatūrą pradedant pirmąja knyga Mažvydo katekizmu ir baigiant paskutiniųjų laikų autoriais.

Be to, Vokietijos Krašto Valdyba išleido A. Giedriaus "Tėvų pasakas".

Visos Vokietijoje išleistos knygos yra ir bus gaunamos mūsų leidykloje ir pas visus platintojus.

VERTINGA AUKA LIETUVIŠKAI BIBLIOTEKAI

Tautietis D. Burneikis (Osborne Park, W. A.) per AL leidyklą atsiuntė Adelaidės lietuviškajai bibliotekai 33 knygas ir 79 įvairius žurnalus. Už tokią stambią auką nuoširdžiai jam dėkojame.

Ieškoma pirkti lietuvių kalboje

F. Nietzsches
ŠITAIP KALBĖJO
ZARATUSTRA

Pasiūlyti AL Redakcijai

Vasario 16-sios gimnazija Diepholze: Bendrabučio valgykloje — Savo nors nedideliais įnašais padidinkime jiems sriubos šaukštą. Juk dar taip neseniai ir mes patys gerai žinojome, koks brangus tas šaukštas sriubos, kai jos trūksta.

World Threat By Soviet Slavery

A jolt for any belief that Stalinist Communism offers freedom and betterment to workers of a "Capitalist" world is continued in a pamphlet on Soviet and satellite slave camps just published by the International Confederation of Trade Unions.

The black tale of slavery in the Soviet Union has been told before — piecemeal in several books and pamphlets, and almost in its entirety by David J. Dallin in "Forced Labor in Soviet Russia," published in 1947.

This pamphlet, a confirmation and a grisly documentation of earlier records, collates under one the summery of charges and evidence of the indictment against Stalinist Communism.

In the creeping spread of Soviet slavery, as an economic as well as a political philosophy, to the satellite nations, the confederation sees a deadly threat to the free trade unions and labor movements of the world.

Under the guise of liberation, Communism offers them in the end a serfdom more crushing and heart less than anything endured since the free world outlawed slavery.

Evidence of the Soviet enslavement of upwards of 20 m. human beings has been published so often as to be almost indisputable. It is here brought together in detail.

Extracts from the Collection of Laws of the Government of the USSR and from the Corrective Labor Codex give abundant witness to the existence of slave labor camps. They establish that innocent people may be sent there for long periods for no other crime than being related to an offender.

Absenteeism, lateness at work, infringement of discipline and a host of other "crimes" which in other countries would be only misdemeanors, are punishable by exile — which, as the record shows, means in most cases being letarally worked and starved to death in a labor camp.

In case of sentence by an "administrative body", there need be no charge of crime at all and the victim's first knowledge of his offence comes with a knock at the door by the NKVD, a crowded cattle truck and the gates of a labor camp.

Political offences are the most serious of all. For these Soviet law lays down minimum sentences, leaving room for any sentence above that minimum. For criminal offences it lays down only maximum sentences.

The record is not one of emotionalism, and the pamphlet makes this clear:

"The horrors of slave camps cannot be portrayed by statistics alone. One must step inside, one must smell the stench of sick and dying bodies, of crushed bed-bugs and the slop buckets near the bunks. One must be locked inside such a smelling barrack night after night without end. Witnesses have escaped from this hell and all of their accounts tally. But in this indictment we shall in the main keep to the official record."

This, for conditions inside the camps, is furnished by the NKVD, which controls them. The Codex, and an official book of instructions on the running of a labor camp, disclose, through the cloak of official phraseology, the naked brutality and the depths of human degradation which tre the rule in these camps.

A diet of 1,292 calories a day, with penalty reductions, compared with minimum of 1,800 needed to keep alive when working, means frank starvation.

A minimum of clothing, which must be completely worn out before it is replaced, speaks of rags to protect undernourished bodies from Arctic cold.

Civil criminals, preferred as guards, ensure brutal beatings.

Hours of work, up to 10 a day, seven days a week may lengthened in an emergency or as a penalty.

This gigantic slavery system, practised in 175 known camps over the entire face of the Soviet Union, has grown from a political weapon to an economic policy.

In a country as rich in resources and as poor in capital equipment as the Soviet Union, an endless supply of labor, however inefficient, at a minimum of cost for food, clothing and lodging, is a rich asset. In effect, Stalin regards the workers as "expensible."

Replacements are always available from "political unriables" and their families, from proscribed classes and even from entire cultured and racial groups which have been transported en masse to forced labor under the pretext of economic need.

The spread of the slave labor system to the Soviet satellites, of which again documented evidence is given, indicates what can be expected from a

Communist regime.

Many of these countries — Poland, Czechoslovakia, Hungary, and Rumania, already inherited an efficient concentration camp organisation from the Nazi occupation. Under Communist influence, these thrived and grew, and the principle of forced labor came into being, again as an economic force.

Even Czechoslovakia, before the war a progressive and democratic nation, learned the lesson quickly. Growing out of camps for Sudeten Germans established after the war, the Czech slave labor camps now rival the Russian, in conditions if not in extent, and are set up on the same principle of isolating political inconvenients and exploiting them at the same time.

"Slave labor in Czechoslovakia is Stalinism moving westward — a red dagger pointed into the heart of industrial Europe."

Only in Yugoslavia, free from Cominform influence, is there any ray of hope. Here slave labor, its existence tacitly admitted, is being gradually brought to an end by official decrees.

Awake to the threat of forced labor to the free unions of the world, the ICFTU has persuaded the United Nations Social and Economic Council to set up a joint UN-ILO commission to investigate it, bringing the struggle against modern slavery to a judicial level.

Governments are being urged to take individual action, by prohibiting the import of its products.

The ICFTU calls for world-wide economic planning and assistance, to offer poorer peoples an alternative to the glittering Communist promises which bring with them only a deeper, more hopeless serfdom.

("Stalin's Slave Camps," published by the International Confederation of Free Trade Unions, 24 Rue du Lombard, Brussels).

No Lollies for Children

Here is a pen picture of Kaesong, the North Korean town where most of the truce talks have taken place. It was written by war correspondent Ian Reed who has returned to Australia.

I was chosen by lot three times to represent British Commonwealth newspapers in the limited press party at Kaesong truce talks.

Early each morning of the talks the jeep convoy of United Nations signallers, telephonists, mess orderlies, and accredited correspondents moves slowly over a pontoon bridge across the Imjin River.

Military police carefully check each vehicle as it passes.

The convoy winds northward past the United Nations' outposts through the no-man's-land of green paddy fields and small villages, and over bomb-damaged bridges.

The first uniformed Communists, Chinese soldiers, appear at the handful of thatched, mud-walled hovels marked on the map as Pan Mun Jon.

Dressed in soft brown cloth caps, shapeless tunics and trousers, they watch the convoy's passage incuriously, sometimes allowing their poker faces to relax into reluctant smiles as some of the correspondents wave to them.

In the southern outskirts of Kaesong, North Korean soldiers, usually unarmed and in sloppy imitations of Russian uniforms, stare stolidly from street corners.

HUNGRY

The first few days of the talks Korean farmers working in the rice paddy fields did not know how to respond to friendly waves.

One middle-aged peasant woman who smiled spontaneously and waved back, was rebuked by her grimfaced husband, standing near by.

When the armistice convoy became a daily event, dozens of dirty, hungry North Korean children would line the roadway holding out their hands for gifts of candy and C rations offered liberally by the convoy drivers and passengers.

Days later, in the suburbs of Kaesong, sternfaced Chinese soldiers had been stationed at intervals along the route. Korean children near them looked longingly at the trucks, but would not run out for gifts.

The first week of the talks I was one of a group of United Nations correspondents who penetrated to the centre of the supposedly neutralised, but enemy-held city.

Korean townfolk stared as we drove up to the main city market and one or two of the older people smiled and waved. But one youth spat, shouted abuse, and shook his fist.

A young North Korean military policeman with a Russian-made sub-machine gun slung across his shoulders peremptorily waved us on past an intersection with red-and-white flag in the Russian manner. He turned angrily away as photographers sighted their cameras at him.

The market was like any other in Korea, crowds squatting behind their wares spread out on the

ground at the roadside. A few Chinese soldiers buying vegetables, stared unbelievably as we strolled past, but quickly returned to their business.

Children at the roadside stalls smiled and gladly accepted gifts of sweets as their parents watched us warily.

Suddenly there was a cloud of dust and a screech of brakes and the atmosphere changed in a flash from curiosity to fear.

A shell-damaged British truck, still bearing its unit markings, had raced up with a load of young North Korean soldiers.

HID FACES

Shouting angrily, they leapt off the truck, waved us away and brusquely hustled the civilians out of camera range. One Chinese soldier grabbed his revolver as an American newsreel cameraman filmed him.

The townsfolk, obviously cowed, hid their faces behind tattered umbrellas and turned away.

We boarded the truck again, and as we drove to another part of the city, keeping a wary eye on the mileage from the conference site, the truckload of North Korean soldiers sped past us still shouting at the bewildered people in the streets.

Driving back to the conference site we saw a Chinese soldier flourishing a long leather whip at civilians along our route.

After these incidents the committee of United Nations and Communist liaison officers agreed that "for their own safety" UN correspondents should not venture more than half a mile beyond the conference site.

IMITATION

The scene at the meeting place, an old-style once luxurious country house on a hill, is the same every day. The UN delegates arrive at a nearby field in helicopters and drive in jeeps to the conference house.

With horns blaring, a small convoy of Russian jeeps and the occasional captured American vehicles race up with the impassive Communist delegates. The delegates stalk past photographers to their anteroom.

General Nam Il and the other North Koreans wear smartly-tailored grey tunics, square gold epaulettes and stars, dark blue breeches, with broad red stripes and gleaming high black boots, in faithful imitation of Russian generals.

The Chinese delegates, in contrast, wear austere,

tan-colored tunics and trousers without any insignia.

Sometimes the recklessness of the Communist jeep drivers has unexpected results. One day they careered up the driveway with a blare of horns, scattering unwary newspapermen.

SLAPSTICK

The first jeep, carrying Nam Il, swerved wildly to avoid a parked UN vehicle. The second crashed into it. The third glanced noisily off the second, and jolted into a tree.

The sheer comedy of it brought unrestrained laughter from the UN onlookers. As slapstick it rivalled anything of Mack Sennett's.

With scarcely a sign of annoyance the Communist delegates stepped from the jammed jeeps and stalked stiffly to the conference house.

During the talks the newspapermen of both sides debate, usually without heat. Some of the Chinese speak fair English and monotonously trot out stock Communist propaganda.

Two European newspapermen live in Kaesong with the Chinese Communist press party, eat rice with them, and appear regularly at the talks.

ARGUMENTS

They are an Australian, Wilfred Burchett, well known as a speaker for Communist campaigns in Melbourne, and Alan Winnington, Peking correspondent of the London Communist paper, the "Daily Worker".

Burchett, who says he went to Peking to write a book about China, is covering the talks for the Communist French newspaper "Ce Soir".

Both Winnington and Burchett wear civilian clothes, open-necked shirts and slacks. They are usually surrounded by UN correspondents firing questions at them. Most of the arguments are even tempered.

In contrast to Winnington, who is inclined to be supercilious and provocative Burchett usually tries to avoid heated discussions.

He is obviously long practised at putting forward Communist arguments, and produces them confidently and easily.

He told me he hoped to return to Australia before long. He used every break in the conversation to belittle the United Nations air effort over North Korea.

Communist women soldiers variety to the Kaesong scene.

Twenty-year-old Private Chang Eng is a girl in-

terpreter with the Chinese journalists.

FLUENT

She wears the same drab uniform as the others and beams continually through rimless spectacles. She speaks English fluently and often acts as an interpreter for newspapermen of both sides.

Also the centre of much attention is a stocky young North Korean girl sergeant on the liaison staff, Miss Pak. Sergeant Pak claims her home is in Pyongyang, the North Korean capital, but some South Korean newspapermen say that before the war she lived in Seoul.

She appears at the conference each day dressed in beret, loose-fitting uniform blouse, leather Sam Browne belt, short blue skirt, and tennis socks. She speaks fairly good English and sometimes acts as an interpreter.

All the Communists are camera-shy, and Winnington once protested bitterly when he discovered that a Canadian radio broadcaster was recording his comments on a tape recorder.

When the conference breaks up each day there is a scramble for cameras and correspondents cluster round the doorways for the slightest clue from de-

legates' manner or gestures of what has transpired inside.

Then the Communist delegates roar off in their jeeps.

The United Nations' delegates board their helicopters and whirr off to the barbed-wire enclosed base camp south of the Imjin.

The UN road convoy begins the long, dusty drive back, and the Kaesong armistice talks are over for another day.

(The News)

BIG INCREASE IN U. S. SYNTHETICS

Production of synthetic fibres by the end of 1953 would outstrip the annual US wool clip, it was reported on October 3.

Mr. Elmer Ward said that four big manufacturers — Du Pont, Chemstrand Corporation, Union Carbide and Chemicals and Virginia-Carolina Chemical Company — planned to increase the output of synthetics to more than 250m. lb. a year.

Wool production in the US amounted to about 218m. lb. annually.

Mr. Ward, president of Goodall-Sanford Incorporated, large clothing manufacturers, said his company would use the synthetics wherever possible.

G. STEINBERGS

Importer, Exporter, Bookseller, Bookpublisher
371, Clarendon St., South Melbourne, S. C. 5
Phone MX 5970

Wir nehmen Bestellungen an fuer die folgenden Buecher in deutscher Sprache. Preis jedes einzelnen Bandes 12/0 (einschli. Zusendung)

L. Anzengruber "Der Schandfleck", Roman,	274 S.
L. Austen "Stolz und Vorurteil", Roman,	269 S.
A. E. Brachvogel "Friedemann Bach", Rom.,	294 S.
Edw. Bulwer "Die letzten Tage von Pompej"	248 S.
D. Defoe "Robinson Cruso"	227 S.
T. Fontane "Effi Briest", Roman	291 S.
"Grimms Maerchen"	427 S.
W. Hauff "Lichtenstein", Roman	288 S.
G. Keller "Vom gold'nen Ueberfluss",	248 S.
R. Lennar "Der ungefahrliche Dritte", heiterer Liebesroman	207 S.
Conr. Ferd. Meyer "Juerg Jenatsch"	271 S.
Jos. V. Scheffel "Ekkehard", eine Geschichte aus dem 10. Jahrhundert	296 S.
T. Storm "Hinter dem Deich", Novellen	287 S.

Nehmen ebenfalls Bestellungen an fuer ein jedes andere deutsche Buch, sowie Zeitschriften und Magazine.

LIETUVOS MOKSLININKAI AGITACINIA-ME DARBE

O kai ateina laikas agituoti, tai čia jau niekaip neišsiseksi. Prireikus net didžiulė Vilniaus un-to biblioteka paverčiama agitaciniu punktu. Agitatorių vedėjas — rusas Kotenka. Priešrinkiminė agitacijoje ši kartą gavo dalyvauti tik iš vieno Vilniaus net apie 200 mokslininkų. Kalbas sakė Matulis, kuris su Venclova buvo išrinkti į vad. "taikos gynėjų" kongreso komitetą Maskvoje, P. Slavėnas, geografijos mokslų kandidatė Čepulytė, Bulavas, knygyno vedėjas Brašiškis ir kt.; ypač pasižymėjo mokslų kandidatas Žebenka, P. Kulikauskas, Maniukas. Per rinkimus Meškauskas pasiūlė kandidatą Staliną, dek. K. Damaševičius — Suslovą, leninizmo katedros vedėją Davten su prof. Jankausku — Mičiurino ir Lisenko sekėją rusų prof. P. Inarskį, etc. Priekaištų ta proga "dėl gero gyvenimo ir savo pareigos užmiršimo" buvo padaryta net pačiam "maksizmo-leninizmo vak. un-to" vedėjui Tarcinui ir kt. Net Vilniaus muzikos mokyklos dėstytojais su mokiniiais buvo įtraukti į tos rūšies veiklą: per rinkimus agitavo ir tebeagituoja ag. punktuose pučia Stalino garbei iš dūdų ir kitaip "koncertuoja". Gi lietuvių Vilniaus krašte taip stiprinama, kad šv. ministerija suorganizavo Vilniuj mokytojų kursų su dėstomąja lenkų kalba. Kursantai buvo aprūpinti reikalingomis stipendijomis. Mokslas truks 3 metus.

mažiesiems

Redaguoja Teta Rūta

LAPES PASAKA

V. PIETARIS

KAIP GAIDYS, KATINAS IR AVINAS ĮSIKURĖ MIŠKE.

(Tąsa)

Vienas ūkininkas turėjo seną gaidį. Užuoat ėjęs savo pareigas, užuoat giedojęs gaidgystėmis, užuoat baudęs vištas, kad tos kiaušinius dėtų, gaidys vieną tegalvojo: prikimšti sau gūžį. Žiemą trunkėsi po puodus, po girnas; vasarą — po javus. Įpyko ant gaidžio visi, ypačiai mergos ir šeiminkė. Ėmė jį gaudyt — papjauti. Koku ten būdu, nežinia, tik gaidys išsprūdo iš mergų nagų ir, išnešęs kudašį, numaknojo į pagirį. Tupi jis čia ant tvoros ir galvoja, kur jam dabar dingus. Galvoja, rūpinasi, ugi žiūri — kuičia bėga pro jį katinas su uodega, išspraus ta į perskeltą pagalį. Bėga katinas ir rėkia ne savo balsu.

— Šok per tvorą! Šok per tvorą! — ragina gaidys

— Ką tu čia tuščius dalykus kalbi! — pyktelejėjęs atvertė jam katinas. — Per tvorą šokdamas užkliudysiu pagalį.

— Taigi, taigi! Pagalys ir liks! — skatino gaidys

— Na, ar gali būti? — su nepasitikėjimu klausė katinas ir susyk dryktelejo per tvorą. Pagalys — barkšt ir nukrito žemėn.

Pajutęs laisvą uodegą nudžiugo rainasis pelių komandorius.

— Na, tai ir dėkui gi tau, gaideli! — atsiliepė dabar.

— Dėkui labai. Aš visą amžių tarnavau žmogui ir tiktai pagalį užsidirbau. Ir, manai, už kokią labai piktybę? Visai ne! Už prižagtą pieno puodą, už apėstą lašinių paltį. O tu matytum, patys žmo-

nės kasdien punta pieną, beveik kas dieną ėda mėsą. Tačiau uodegą tik man išspraudė... Nedėkingi žmonės! Ar tikėsi? Sykį aš pagavau pelę, kelis sykius nuo aukšto nuvijau svetimą katiną, beselinančią prie lašinių... Tau aš nieko gero nepadariau, o tu man jau parodei brolišką meilę. Aš tau šito nepamiršiu...

— Ne geriau ir su manim žmogus pasielgė, — skundėsi savo žaru gaidys. — Tau tiktai uodegą išspraudė, o mane ir visai norėjo papjauti. Ką tik gyvybę išnešiau!

— Jeigu taip, tai ir tu žinąs, meskime žmogų ir eikime į girią gyventi.

— Gerai kalbi! Eikime! — sutiko ir gaidys.

Eina juodu pagiriu, žiūri — bėga iš kaimo avinas ir bliauja, ir kojomis trypia, ir uodega viksi.

— Kas tau pasidarė, riestaragi? — paklausė aviną gaidys.

— Ugi skerdžius, tur būt, papjaut norėjo! — atsiliepė avinas, nenustygdamas vietoj.

— Už ką? — klausė toliau gaidys.

— Taip sau, širdele. Stačiai iš nedėkingumo! — mykeno avinas trypdamas. — Kol vasaros metu vadžiojau visą kaimenę, tai geras buvau. Dabar, kai atėjo žiema, žmogui pagailo pašaro, ir jisai užsiundė ant manęs skerdžių. Nuo kito aš būčiau pasisergejęs, o nuo savo žmogaus, nuo skerdžiaus, ar tai sergėsies? Girdžiu, jisai šaukia mane: triuš! triuš! buriuk! buriuk! Na, aš kaip prie gero ir priėjau. O jis, piktadėjas, čiupt mane ir zrigst peiliu beveik per pauodegį... Kaip šoksiu aš bliaudamas iš skausmo, kaip sprūsiu iš jo nagų... O jis, bjaurybė, paskui mane bėgdamas, kaip kvailą vėl mane šaukia: buriuk! buriuk! Nori mane pagauti, bet pažiūrėjau atgal ir duonos kąsnio vietoje skerdžiaus rankoje pamačiau tą patį peilį, kuriuo jis buvo pradėjęs mane jau pjauti.

— Paškač! Neprigausi manęs! pamaniau truputį sustojęs. Ir kada skerdžius norėjo antrą kartą mane sučiupti, aš pasileidau bėgti, kiek galiu. Veltui jis vijo ir šaukė... Nenoriu daugiau grįžti pas nedėkingą žmogų.

— Gerai sakai! — pritarė jam gaidys su katinu.

— Eime kartu gyventi į girią! — pakvietė jį katinas.

— Eime! — sutiko riestaragis.

Ir nusivedė visi trys į girios gilumą, kur pasistatė trobelę, padarė duris, įdėjo langus ir apsigyveno.
(Bus daugiau)

— Atominės bombos susprogdinimas Sov. Rusijoje iššaukė didesnę dėmesį JAV-bėse. Mr. W. Lawrence, atominės energijos komisijos pirmininkas, pareiškė, kad Rusija niekad negali susilyginti su JAV-bių atominių ginklų produkcija.

Atominių ginklų gamybą paspartinti vėl numatoma skirti papildomai 6 milijardai dolerių.

— Vilnų kaina Australijoje vėl

pakilo apie 50%. Matomai, pareikalauta kariuomenės reikalams.

— Britų vyriausybė uždarė Sovietų radio stotį Londone, kuri ten, pasirodo, veikė nuo 1941 metų mainais už britų stotį Maskvoje, kurią rusai jau senai likvidavo

— JAV-bių aviacijos ministeris pareiškė Kongrese, kad karo aviacija budi ištisas 24 valandas paroje parengties stovyje.

ŠVIESIEČIAI IR PRIJAUČIANTIEJI!

Sekmadienį, Spalio 28 d. 16.30 val., 312 Elizabeth St., Melbourne, įvyksta "ŠVIESOS" Kultūros Sambūrio Melbourne skyriaus susirinkimas. Dienotvarkėje:

1. Arch. V. Žemkalnio paskaita: "1941 m. sukilimas ir laik. vyriausybė",

2. Einamieji reikalai.

Skyriaus Valdyba

Australijos Lietuviu Bendruomene

KRIKŠČIONYBĖS ĮVEDIMO LIETUVOJE 700 METŲ MINĖJIMAS MELBOURNE

Krikščionybės įvedimo Lietuvoje 700 metų sukaktuvių minėjimas Melbourne ruošiamas spalio 27 d. (šeštadienį) punktualiai 8 val. Cathedral Hall, Brunswick Street, Fitzroy (lietuvių pramogų salėje).

MINĖJIMAS — KONCERTAS

Programoje:

- 1) Atidarymo žodis — kun. P. Vaseris.
- 2) Paskaita — prof. Raulinaitis
- 3) Kviestųjų svečių žodis:
  - a) Deputy Leader Mr. Collwel
  - b) Melbourne archiepykupas Dr. Mannix
  - c) Melbourne vyskupas Simons ir kt.
- 4) Siunčiamas sveikinimas archiepykupui J. Skvireckui
- 5) Minėjimo užbaigimas — Lietuvos Himnas.

Meninėje dalyje:

- 1) Duetas — p. p. V. Zdanavičius ir P. Morkūnas,
- 2) Solo — p. Žiedas,
- 3) Dainuoja mišrusis choras "Aidas",
- 4) Klarnetas — (solo) p. Valius,
- 5) Išraiškos šokėjų grupė — vadovaujama Nasvytytės.

Sekmadienį, t. y. spalio 28 dieną minėjimo proga iškilmingos lietuviškos pamaldos Melbourne katalikų katedroje (St. Patrick, Albert Street, City-East Melbourne). Pamaldos pradėdamos 11 val. Pamaldas laiko lietuvių parapijos kapelionas kun. P. Vaseris. Pamokslą sako archiepykupas Dr. Mannix. Per pamaldas gieda australų katedros choras ir lietuvių choras "Aidas". Pamaldos bus transliuojamos per radio stotį 3XY.

Jubiliejaus Rengimo Komitetas

SUSIORGANIZAVO WAGGA-WAGGA IR APYLINKĖS LIETUVIAI

Pusiaukelėje tarp Sydnėjaus ir Melbourne esančio miesto Wagga-Wagga miesto ir apylinkės lietuviai š. m. rugsėjo 9 d. susibūrė į organizuotą vienetą ir įsteigė A. L. B-nės Wagga-Wagga seniūniją. Nors ir buvo pakankamas lietuvių skaičius įsteigti apylinkę, sklandesnės veiklos dėliai vienbalsiai nutarta susiburti į seniūniją.

Seniūnijos pareigūnais vienbalsiai išrinkti: V. Rimas — seniūnu, Leopoldas Kepalas — sekret. ir Kar. Žilinskas — revizorium.

Apylinkės lietuviai, dar neturį ryšio su ALB Wagga-Wagga seniūnija, prašomi pranešti savo adresus seniūnui. Rašyti: Mr. V. Rimas, Victoria Hotel, Wagga-Wagga, N. S. W.

Prašomas atsilipti

ANTANAS KUNIUTIS

Rašyti: K. Kuniutis, 35 Cator St. Hindmarsh, Adelaide, S. A.

VISUOTINAS ADELAIDĖS LIETUVIŲ SUSIRINKIMAS

Š. m. spalio 21 d. 5 val. 30 min. vak. Šv. Juozapo bažnyčios salėje, Pirie St., šaukiamas Adelaidės apylinkės lietuvių visuotinis susirinkimas. Susirinkimo darbotvarkė:

- 1) Susirinkimo atidarymas,
- 2) Prezidiumo rinkimas,
- 3) Valdybos pranešimas,
- 4) Kontrolės Kom. pranešimas,
- 5) Valdybos, Kontr. Komisijos ir Garbės Teismo rinkimai,
- 6) Atstovų į Krašto Tarybą rinkimas,
- 7) Kartotekos klausimas,
- 8) Einamieji reikalai.

Nesusirinkus nustatytu laiku pakankamam tautiečių skaičiui, susirinkimas įvyks pusė valandos vėliau ir bus laikomas teisėtu, neatsižvelgiant į dalyvių skaičių.

ALB Adelaidės Apyl. Valdyba

ATIDARYMAS

Lietuvių Bibliotekos Adelaidėje įvyks š. m. spalio 21 dieną tuoj po pamaldų prie šv. Juozapo bažnyčios esančioj salėj.

ALB Adelaidės Apyl. Valdyba

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KRAŠTO VALDYBOS INFORMACINIS PRANEŠIMAS VISUOMENEI

Nr. 2

Pradėjus eiti pareigas Krašto Valdyba nutarė kas metų ketvirtį supažindinti visuomenę su savo veikla ir tuo reikalu pirmasis pranešimas jau buvo paskelbtas lietuviškoje spaudoje.

Laikas bėga nepaprastai greitu tempu ir neapsižiūrėta, kaip praėjo pusmetis. Imant domėn labai nepalankias darbu sąlygas, o ypatingai laiko stoką, nespėta visų uždavinių atlikti, tačiau nežiūrint to, dėtos Krašto Valdybos pastangos duoti savo darbui galimai tvirtesnis pagrindas bus tam tikra dalimi pavykęs ir čia bus bandoma trumpai aprašyti, kaip tai buvo praktiškai vykdoma.

Šiame darbe teko susidurti su įvairiausiais klausimais bei problemomis, kurioms išspręsi Krašto Valdybos nariai susirinkdavo vidutiniai kas dvi savaites posėdžiui, kurių metu buvo svarstoma ir daromi įvairūs nutarimai. Svar-

biausias uždavinys, be abejo, buvo sujungti visus iki tam laikui veikusius skyrius po savo globa ir duoti jiems tinkamas instrukcijas savo veiklai vystyti. Šios instrukcijos buvo aplinkkraščių formoje, kuriuose aiškiai išdėstyta, ką apylinkės turi atlikti. Aplinkraščių yra parašyta dešimt ir jie apima kiekvieną visuomeninės veiklos k. a. kultūrinės, švietimo, finansinės propagandinės, savišalpos ir kitas sritis. Tokiu būdu Krašto Valdyba yra aiškiai nustačiusi veikimo gaires ir tai belieka apylinkėms praktiškai vykdyti.

Tuo pat metu buvo bandoma organizuoti naujas apylinkes bei seniūnijas tokiose vietose, kur gyvena lietuviai ir kur iki šiol niekas jų neatstovavo. Tuo reikalu buvo užvestas susirašinėjimas su Perthu, Darwinu, Nauja Gvinėja, Scheyville, Cowra ir kitomis vietovėmis. To rezultate mūsų šeimy-

na padidėjo viena nauja apylinke Perth, kur gyvena nemažas tautiečių skaičius. Kitose minėtose vietovėse dėl mažo lietuvių skaičiaus apylinkių nepavyko įsteigti ir dėl šios priežasties Krašto Valdyba skiria tik atstovus tarpusavio ryšiams palaikyti.

Vykdamas tolimesnę organizacinę veiklą buvo tamptariai bendradarbiauta su L. K. Fondo Centro Valdyba, sprendžiant mokymų tvarkymą, jų priklausomybes bei kitus klausimus. Krašto Valdybos atstovas dalyvavo L. K. Fondo suvažiavime Melbourne, kad arčiau susirištų bendradarbiavime.

Tautos Fondo Valdytojų pagedaujant buvo sudaryta Tautos Fondo atstovybė Australijoje, kuri specialiu uždaviniu turi rūpintis grynai Tautos Fondui lėšų surinkimo reikalu. Tautos Fondo atstovybė yra sudaryta iš lietuviškai visuomenei žinomų asmenų. Kad pilniau būtų išspręstas ALB finansinis klausimas, šiuo reikalu buvo platesnis pasitarimas su Krašto Valdybos ir kitų organizacijų bei visuomenės atstovais.

P-nui L. Baltrūnui pasitraukus iš Vyr. Sporto Vadovo pareigų, šį darbą perėmė Krašto Valdyba. Tuo tikslu buvo parašytas atsisaukimas visoms lietuvių sporto organizacijoms, kviečiant dirbti Krašto Valdybos globoje, o taip pat paruoštas atitinkamas statusas. Į šį atsisaukimą gyvai atsiliepė Sydnejaus, Melbourne ir Adelaidės sporto klubai, taip pat tikimasi, kad ir Perthas bei Canberra pareiškė norą bendradarbiauti su mumis. Vyr. Sporto vadovo prie Krašto Valdybos pareigas laikinai eina sekretorius p. A. Ustjanaukas.

Gyvenimo praktika parodė, kad neretai vienas kitas tautietis dėl ligos ar kitos nelaimės patenka į sunkią padėtį, kurioje jam reikalinga skubi ir efektyvi pagalba. Krašto Valdybos Vice-Pirmininkui Kunigui Butkui yra pavesta šiuo opiu klausimu rūpintis ir jis šį reikalą yra iškėlęs specialiu aplinkraščiu, kuriame kartu buvo duoti šie tokie statutiniai metmenys. Kai kur tokie savišalpos komitetai ir jų fondai yra jau sudaryti, k. a. Melbourne, kitur dar tik daromi, tačiau, kadangi jie veikia ALB vietos apylinkių ži-

nioje, tai tikslesnių informacijų apie jų veiklą neturima, nes jie nėra įpareigoti jas Centrai teikti.

Sprendžiant šį klausimą vietoje, š. m. kovo 4 dieną buvo įsteigtas Savišalpos Fondo Komitetas Sydnejuje, kurio pirmininku yra taip pat kunigas Butkus.

Per palyginti gan neilgą savo veiklos laiką šiam komitetui jau pavyko sudaryti kad ir nedidelį savišalpos fondą ir sušelpiti dovanos ar paskolos forma keletą tautiečių. Fondo izdas papildomas viešom rinklavom, geraširdžių pavienių asmenų aukomis ir tam tikslui ruošiamomis pramogomis. Savišalpos Komiteto darbai yra labai įvairūs ir plačios apimties, todėl Krašto Valdyba deda pastangas, kad sudarytų kuo didesnius fondus, įtraukiant daugiau aktyvių žmonių, norinčių aukotis tautiečių pagalbai.

Kad visiems tautiečiams būtų prieinama lietuviška knyga, apylinkės buvo paragintos įsteigti bibliotekas. Veikianti prie Krašto Valdybos Centrinė Biblioteka turi nemažą ir įvairių knygų, kurių daugumas yra atvežtos iš Vokietijos. Atliekamos knygos siunčiamos kitoms bibliotekoms. Gauta iš VLIKo įvairi propagandinė medžiaga paskirstyta kitoms bibliotekoms, o taip pat išdalinta įvairioms australų įstaigoms bei organizacijoms.

Bendradarbiavimui su kitomis tautybėmis išvystyti yra įgalinti Krašto Valdybos nariai kunigas Butkus ir p. Ustjanaukas. Minimi nariai atstovauja Krašto Valdybą įvairių organizacijų ruošimuose minėjimuose bei priėmimuose. Apylinkės taip pat buvo kviečiamos panašų bendradarbiavimą vykdyti, o esant reikalui savo atstovus siųsti į steigiamas artimų mums kaimynų bendras sąjungas.

Kad prisiminti tą dieną, kada atvykome į Australiją, nutarta užsakyti atitinkamą medalį. Šią mintį davė ir visus paruošiamuosius darbus atliko mūsų žinomas lakūnas-sklandytojas, gyvenęs šiuo metu Adelaidėje, p. Pyragius. Medalį pagamins australų firma Melbourne ir netrukus bus paskelbta įsigijimo sąlygos.

Tautiečiams, kurie skaito australiškus laikraščius, teko pastebėti,

jog paskutiniu laiku mums ne kartą visai nepagrįstai buvo priimtami įvairūs kriminalinio pobūdžio nusikaltimai. Krašto Valdyba ėmėsi griežtų žygių, parašydama protestus redakcijoms, kad mūsų turimas geras vardas nebūtų be reikalo šmeižiamas. Apylinkės yra taip pat įpareigosos sekti šią spaudą ir esant netikslumams tuojau išsiaiškinti su redakcijomis vietoje.

Visuotino suvažiavimo metu buvo išnešta daug rezoliucijų bei pasveikinimų. Tas viskas yra patvarkyta ir jau gauta eilė atsakymų iš mūsų aukštosios dvasiškinės bei diplomatinio korpuso narių, kuriuose jie nuoširdžiai dėkoja, kad lietuvių visuomenė Australijoje jų nepamiršta, kas pridūoda jiems daug energijos dirbant tėvynės išlaisvinimo darbą. Iš savo pusės jie siūnia taip pat mums visiems geriausius linkėjimus.

ALB statusas yra taip pat galutinai paruoštas ir išsiųstas VLIKui patvirtinti.

Vykdamas VLIKo parėdymą yra numatyta suregistruoti visus Australijoje gyvenančius lietuvius, užvedant tam tikslui kartoteką.

Gautas iš praeitų metų tradicinio lietuvių baltaus Sydnejuje pelnas yra išsiųstas Vokietijoje esantiems mūsų studentams džiovininkams sušelpiti. Iš studentų atstovybės yra gautas padėkos raštas už šią paramą, kurią numatoma sunaudoti skirtam tikslui.

Įvairiems įvykiams atžymėti Krašto Valdyba yra išdavusi Sydnejaus foto studijos "Algis" savininkui p. Žaliūnui leidimą būti jos foto-reporteriu padarant nuotraukas mūsų visuomeniniam gyvenimui atvaizduoti.

Krašto Valdybos pirmininkas ir sekretorius priima kiekvienos savaitės skirtą dieną tautiečius, kurie turi kokių nors pageidavimų. Šiuo atveiu teikiami nemokami patarimai bei patarnavimai, atliekant įvairius reikalus įstaigose ypač tiems, kurie dar nekalba angliškai.

Krašto Valdybos sekretoriatas nuo šių metų pradžios ir birželio 30 dienos yra gavęs 204 ir parašęs 311 raštų.

Tai ir yra trumpa santrauka įvairių darbų, kuriuos Krašto Val

MES AUSTRALIJOJE

WAGGA-WAGGA LIETUVIAI IŠKILMINGAI MINĖJO SU- KAKTIS

Saulėtas rugsėjo 9 dienos rytas sutraukė visus vietas ir apylinkės lietuvius nepaprastai šventei: minėjome mūsų Tautos šventę, 700 metų krikščionybės Lietuvoje ir 25 metų Bažnytinės Provincijos įsteigimo sukaktis.

Minėjimas buvo pradėtas iškilmingomis mūsų gerb. Kun. J. Kungio laikytomis pamaldomis vietos katedroje, J. E. Vyskupui Dr. Henshke dalyvaujant. Po angliškai pasakyto Kun. Kungio pamokslu nušvietusio mūsų praeitį, Lietuvos krikštą ir skaudžią dabartį, J. E. Vyskupas tarė į lie-

dyba atliko trijų mėnesių laikotarpyje. Tam tikslui turėta 12 posėdžių, kurių daugumas įvyko dalyvaujant pilnam valdybos sąstatai.

Praeitame pranešime Krašto Valdyba buvo pareiškusi savo nuomonę kas liečia jos darbo sėkmingumą ta prasme, kad be apylinkių glaudaus bendradarbiavimo yra tatau labai sunku bet kokią veiklą išvystyti. Jei pažvelgsime, kaip šis bendradarbiavimas vyksta, tenka pasakyti, kad Krašto Valdybos dedamos pastangos nėra kaip reikiant įvertinamos.

Paėmus pavyzdžiu mūsų tris pagrindines apylinkes Sydnėjų, Melbourną ir Adelaidę iš vienos pusės tenka konstatuoti malonų faktą, kad Melbourno ir Adelaidės apylinkės palaiko nuolatinį ryšį su centru, kai tuo tarpu Sydnėjus šešių mėnesių laikotarpyje, nežiūrint paraginimų į Krašto Valdybos raštus arba instrukcijas jokio atsakymo nedavė.

Kalbant apie Krašto Valdybos piniginius reikalus negalima taip pat nuslėpti sunkios finansinės būklės, kurioje Krašto Valdyba randasi. Solidarumo mokesčio surinkamos labai nežymios sumos ir tos pačios nepersiučiamos. Ne žiūrint visų negerovių, Krašto Valdybos narių nuotaikos nėra kritiškos ir jie yra pasiryžę su ne mažesniu atsidėjimu tęsti užsibrėžtą darbą.

A. Ustjanauskas

ALB Krašto V-bos Sekretorius

tuvius malonų žodį ir davė vėlyvą pabaigoje Kun. Kungys pasakė jautrų ir gilų pamokslą.

Mūsų metu giedota lietuviškai, tuo padaryta staigmena vietos gyventojams ir užakcentuotas dienos lietuviškumas.

Kun. Kungio laikytosios Šv. Mišios buvo 2000-tosios nuo jo kunigystės pradžios. Malonus atsitiktinumas ir gražus kunigiškojo kelio skaičius.

Gausiai ir gražiai paruoštas stalas be žodžių kvietė jaukiam pobūviui. Šnekučiuotasi, sotintasi ir jautėsi tikrai lietuviškoje aplinkoje; klausytasi lietuviškos muzikos iš plokštelių, dainuota, šokta ir linksmintasi.

Trigubos iškilmės buvo reta proga prisiminti mūsų Tautos ir valstybės ilgą ir sunkų kelią, mūsų gražią ir garbingą praeitį ir dabarties priespaudą bei kovos dėl Lietuvos atgimimo reikalingumą. Tai suprasdami dalyvavusieji vienbalsiai pripažino organizuoto vieneto reikalingumą ir įsteigė ALB Wagga-Wagga Seniūniją. Dosniai paremtas Lietuvių Tautos Fondas.

Po oficialiosios dalies vėl skambėjo lietuviška daina, mūsų akordeonistas Česl. Žilinskas ir jaunoji karta pajvairino dienos pabaigą muzika, dainelėmis ir eilėraščiais.

Stalas lūžte lūžo valgiais, už kurių parengimą ir į jį įdėtą tikrai nuoširdų darbą didelė padėka Gerbiamoms Žilinskienei, Palubinskienei, Česnavičienei ir Adulčikienei.

Mūsų triguba sukaktis buvo atžymėta lietuviška valandėle per vietos radijo stotį 2WG. Buvo pasakytas įvedamasis žodis ir transliuota Lietuvos Himnas, Malda už Tėvynę bei tautinės melodijos iš lietuviškų plokštelių. Tokiu būdu mūsų iškilmės neliko be atgarsio ir australiškoje visuomenėje.

V. R. P.

"ŠVIESOS" SAMBURIŲ SU- SIRINKIMAS

Š. m. spalio 1 d. "Šviesos" Samburio Sydnėjaus skyrius susaukė susirinkimą su gana įvairia programa. Pradžioje valdyba padarė pranešimą apie samburio veiklos apimtį ir perskaitė gautas informacijas iš Melbourno skyriaus ir

sveikinimus iš USA Samburio centro valdybos bei suvažiavimo. Toliau buvo aptarta didelė studijų ir bendrai lavinimosi reikšmė mūsų jaunimui ir šiam tikslui buvo sudaryta prie valdybos "Studijoms remti ir propaguoti sekcija", kuriai vadovauti išrinkta: colg. Saudargienė, Babinskas ir Miknius. Sekančiu punktu buvo aptarta Naujųjų Metų sutikimo reikalas ir kiti klausimai.

Po susirinkimo įvyko paskaita: "Lietuvių gyvenimas pasaulyje", kurią labai plačiai išdėstė A. L. B. Krašto Valdybos pirm. p. Vaičiaitis. Pasibaigus paskaitai įvyko diskusijos, kuriomis ir buvo užbaigta oficialioji dalis.

Toliau sekė linksmoji dalis prie kavutės.

K.

SYDNĖJAUS LIETUVIAI SKAUTAI

Tautos šventės proga š. m. rugsėjo 9 d. įvyko Sydnėjaus skautų bendra iškilminga sueiga, kurios metu 5 skauti ir 6 skautės davė įžodį. Kuklias, bet giliai prasmingas iškilmes stebėjo visi tautiečiai, tą dieną buvusieji Camperdown bažnyčioje. Drausmingai išsiriškiavę skautai paliko gerą įspūdį žiūrovams. Įžodžio apeigas atliko skautininkai Reizgienė ir Pranulis. Gerojo darbelio mazgo gelius ir įpareigojimus, davusiems įžodį skautams, patvarkė dvasios vadovas Kun. P. Butkus, pasakydamas gražų žodį, ragindamas skautes-skautus eiti ir toliau lietuviškosios skautybės tradicijos keliu.

Po įžodžio skautai susilaukė šiltų sveikinimų iš ALB Krašto Valdybos pirm. p. Vaičiaitis, tėvų vardu p. Baltramiejūno ir didelio jaunimo bičiulio p. Miknio — Sydnėjaus lietuvių studentų vardu.

Siuo metu Sydnėjaus lietuvių skautų veikimą galima laikyti patenkinamu. Sueigos yra daromos daugiausiai sekmadieniais Camperdowno parapijos bažnyčios salėje, kur lietuviai suvažiuoja iš visų Sydnėjaus priemiesčių į lietuviškas pamaldas. Skautų draugovių sueigos yra daromos dažniausiai bendrai, išskyrus kai kurias sueigas, ruošiamas atskirai.

Nežiūrint sunkių sąlygų, šiuo metu į "Šatrijos Raganos" drau-

govę yra susibūsusios 25 sesės ir į "Šarūno" draugovę susibūrę 34 broliai. Džiugu, kad lietuviškas jaunimas yra ištikimas lietuvybei ir nenutolęs nuo lietuviškosios skautybės idealų. Šiuo metu Sydnejuje su dideliu pasišventimu dirba su skautėmis sktn. Reizgienė, vyr. skiltn. O. Burokaitė — draugininkė, vyr. skiltn. P. Daukaitė — adj. ir skiltininkės O. Daniškevičiūtė ir I. Moraitė. Su skautais dirba: paskiltn. A. Plūkas, vyr. skiltn. Narbutas, vyr. skiltn. K. Karpuskas, skiltn. J. Bliokas — d-kas, paskiltn. A. Bučinskas — adj. ir skiltininkai — paskiltn. A. Garolis su paskiltn. Protu. Paaukodami savo laisvą laiką skautybės labui jie daug žada lietuvių skautų ateičiai svetimame krašte.

Tikimasi, kad skautų veikla pagyvės daugiau atėjus pavasariui, kad bus galima susirinkti atvirame ore, nes šiuo metu nevisuomet pasiseka gauti patalpas, kad ir prie bažnyčios esančioje salėje. Tačiau skautų rėmėjų pagalba p. p. A. Kazlauskas ir Narbutų leidimu naudotis jų butais iš dalies nu galėtas ir šis sunkumas.

Skautų vadų yra užsibrėžta dirbti vieningai ir su meile lietuviškos skautybės tradicijų dvasioje, kad išlaikytų gyvą ir stiprią lietuviškąją skautybę iki grįžimo tėvynėn, tarnaujant Dievui, Tėvynei ir Artimui. Tikim, kad su Dievo palaima ir tautiečių pagalba mūsų tikslai bus pasiekti.

Alg. Bu-kas

ŠEŠTADIENIO MOKYKLA ADELAIDĖJE

Adelaidėje veikia bene viena seniausių, t. y. anksčiausiai įsikūrusių lituanistinė šeštadienio mokykla, globojama ir vedama Kun. Dr. P. Jatulio. Mokykloje mokoma tikybos lietuviškai, o tam tiks lui atsiekti daug laiko skiriama lietuvių kalbai, Lietuvos istorijai, geografijai, dainoms ir giesmėms bei auklėjimui.

Šeštadienio mokykloje yra du skyriai, apimę pirmuosius du Lietuvos pradžios mokyklų skyrius, o likusius skyrius jungia antroji grupė, kurios auklėtojas yra Vyt. Neverauskas. Pirmąja grupe rūpinasi p-nia Kalvaitienė, o p. Leonas Kazlauskas moko giesmių ir

Redaguoja V. ČEPLIAUSKAS

1951 METŲ AUSTRALIJOS KREPŠINIO PIRMENYBĖS PERTHE

Š. m. rugsėjo 17-21 dienomis Vakarų Australijos sostinėje Perth'e įvyko 1951 metų Australijos krepšinio pirmenybės, kuriose dalyvavo:

1. Viktorija,
2. New South Wales,
3. Pietų Australija ir
4. Vakarų Australija.

Pirmenybės buvo prarastos taškų sistema, tokiu būdu kiekviena valstija turėjo progos rungtyniauti su visomis kitomis valstijomis.

Šiais metais tik dviejų valstijų rinktinėse teko matyti naujųjų australų žaidėjų, gi N. S. W. komandoje žaidė Amerikoje gimęs ir užaugęs australas Brauer, kuris ir buvo visa komandos stiprybė. Pietų Australijos komandoje

dainų.

Siuo metu lankytojų yra apie 30-40, tačiau dideli atstumai ir brangus susisiekimasis trukdo visiškai reguliarių lankymų. Kun. Dr. Jatulis tiria galimybes atidaryti dar vieną šeštadienio mokyklą apie Port Adelaidę gyvenantiems vaikams.

Kalėdoms numatoma suruošti eglutę ir ta proga gerbiamieji tėvai ir visuomenė turės progos įsitikinti, jog vaikučiai ne veltui lankė šeštadienio mokyklą. Kiekvienas galės matyti, kokia pažanga daroma sprendžiant iš pasirodymų. Todėl tėvai turėtų susirūpinti, kad jų vaikučiai taip pat dar laiku pradėtų lankyti šią mokyklą, veikiančią šv. Juozapo bažnyčios salėje. A. Gavelis

nesimatė mūsų Ignatavičiaus, kuris laikomas vienu iš geriausių krepšinio puolikų Australijoje.

Tuo tarpu Viktorijos rinktinėje dalyvavo net trys lietuviai ir vienas latvis, kurie ir sudarė komandos pagrindą. Panašiai ir Vakarų Australijos rinktinėje žibėjo lietuvis Ginčauskas ir Anaitis ir latviai Rings ir Blicavs.

Tenka pastebėti, kad kiekvienais metais Australijos krepšinio pirmenybės yra lyg ir įdėto darbo atpildas visiems geriausiems įvairių valstijų žaidėjams, nes per šį laiką gaunama susipažinti su plačiuoju Australijos kontinentu ir įvairiais krašto papročiais bei žymiausiomis krašto vietovėmis.

Šį kartą N. S. W. ir Viktorijos žaidėjai turėjo progos perskristi lėktuvais net virš 2000 mylių kelio galą įdant pasiektų pirmenybių vietą. Pačios pirmenybės buvo gražiai ir gerai organizuotos ir skaitlingai žiūrovų lankomos. Laisvomis nuo rungtynių dienomis dalyviai buvo supažindinti su gražiuoju Vakarų Australijos centru. 80 mylių spinduliu apie Perthą esančios gamtos grožybės suteikė lengvomis mašinomis važiuojantiems žaidėjams didelio dvasinio pasitenkinimo. Milžiniški miškai, vingiuota Swan upė su gražiaisiais savo krantais, galingos uztvankos ir daugybe vandens krioklių paliks dar ilgai atmintyje.

Kad ir neskaitlinga yra Pertho lietuvių bendruomenė, tai vis dėlto nebuvo vakaro, kad į rungtynes neatsilankytų virš 50 mūsų tautiečių, kurie ypatingai lietuvių atsiekimus labai karštai įvertino. Po keturių dienų karštų kovų

1951 m. spalio 15 d.

— 15 —

AUSTRALIJOS LIETUVIS

ir užbaigus finalines rungtynes 1951 m. pirmenybių pajėgumo len telė atrodo sekančiai:

1951 metų Australijos meistris — Viktorija.

II vieta — New South Wales,

III vieta — Vakarų Australija

IV vieta — Pietų Australija

Tenka pabrėžti, kad Viktorija jau antrus metus iš eilės laimi Australijos meistrerio vardą nepralaimėdama nei vienų rungtynių. Jos šių metų rungtynių pasėkmės sekančios:

prieš N. S. W. — 39:27

prieš P. Australiją — 42:32

prieš V. Australiją — 62:32

ir finalas prieš N.S.W. — 38:34

Pasibaigus pirmenybėms buvo paskelbtas visos Australijos krepšinio rinktinės sąstatas, į kurį įeiną vienas lietuvis ir vienas latvis: Gynikai: Mc. Greachan (Vic.) ir M. May (N. S. W.)

Centras: Brauer (N. S. W.)

Puolikai: Darginavičius (Vic.) ir Bumpers (Vic.)

1952 metų Australijos krepšinio pirmenybės numatomos Sydneyje. L. B.

KREPŠINIO PIRMENYBĖS

Adelaidėje įvyksta spalio 12 ir 13 dienomis. Dalyvauja Sydnejaus, Melbourne, Pertho ir Adelaidės lietuvių krepšininčių komandos.

Baigiant laikraštį spausdinti varžybų rezultatai dar nebuvo žinomi.

KARAS KORÉJOJE

Pastarosios dvi savaitės praėjo didelių UN kariuomenės puolimų ženkle. Įtvirtintų priešų pozicijų bombardavimai pasiekė tokį laipsnį, kokio nesą buvę nuo Korėjos karo pradžios. Kovoje dėl strategiskai svarbių aukštumų, kurias raudonieji atkakliai gina.

Spalio 11 d. sąjungininkai išskėlė oro desantą helikopteriais prieš pozicijų užnugaryje prie pat fronto. Tai didžiausias oro desantas helikopteriais visoje istorijoje. Helikopteriai, kurie vis plačiau imami naudoti oro desantams išskelti, tuo patogu, kad nereikalauja jokių aerodromų, gali nutūpti bet kur lauke, jei tik vieta kiek lygi. JAV-bių karo pramonė pradėjo helikopterius gaminti masiškai.

Nors taikos derybos visą laiką mezgamos, bet kol kas jokių konkrečių rezultatų nepasiekta.

PAGALIAU ANGLŪS IŠPRAŠĖ IŠ PERSIJOS

Po ilgos ir kietos kovos Persijai pagaliau pavyko anglais nusikratyti. Paskutiniai 330 britų naftos specialistų išvyko iš Persijos spalio 2 d. po to, kai Persijos vyriausybė įteikė ultimatumą anglams, reikalaujama arba pradėti pasitarimus dėl naujos sutarties sudarymo persams priimtina prasme arba apleisti Persiją.

Anglų spauda ta proga rašo, kad tokio gėdingo britų politikos pralaimėjimo nežino istorija. Dabar paaiškėjo, jog britai tikėjo, kad dabartinė persų vyriausybė ilgai neišsilaikys, o bus pakeista britams palankia vyriausybė. Šiam reikalui, aišku, nesigailėta pastangų, bet persų vyriausybės, už kurios pečių stovėjo vieninga tauta, palaužti nepavyko.

Šios kovos eigoje nukentėjo naftos šaltinių eksploatacija, bet buvo neišvengiama. Užtat ateityje persai, išvystę gamybą, tikrai turės gražias pajamas iš savo turto. Jau per 600 vokiečių naftos specialistų atvyko į Persiją.

Persams ypatingai palanki buvo dabartinė pasaulinė politinė situacija. Jokiu būdu nebuvo galima pradėti prieš persus karą, nes, viena, jis būtų labai nepopuliarus o antra, išsuktų Sovietų Rusijos įsikišimą. Šią situaciją gudriai išnaudojo persai. JAV-bės darė visas pastangas sulaikyti anglus nuo kariškos intervencijos.

Visa byla perduota UN Saugumo Tarybai, bet nemanoma, kad ten anglai ką nors laimėtų.

EGIPTAS KRATOSI ANGLAIS

Padrąsinta Persijos pasisekimu Egipto vyriausybė taip pat nutarė vienašališkai nutraukti su Anglija 1936 metais pasirašytą sutartį, pagal kurią Suez kanalo apsauga priklauso anglams. Be to, Egipto vyriausybė nori prisijungti gretimąjį Sudaną, kurį dabar kontroliuoja anglai.

Visuose Egipto miestuose vyks ta antibritiškos demonstracijos.

Anglai pareiškė, kad jie iš Sue-

zo kanalo srities visai nemano pasitraukti, jeigu Egipto parlamentas ir patvirtintų vyriausybės pasiūlytą sutarties su anglais anulavimą.

Egipto akcijai nepitarė JAV-bės, kurios norinčios ir Egiptą įtraukti į Atlanto pakto gynybos sistemą, tačiau dabar tas reikalas sunkėja.

Sudano kai kurios partijos pareiškė, kad jos sieksiančios visiškos Sudano nepriklausomybės, jeigu Egipto parlamentas patvirtintų sutarties nutraukimą. Jos turės, be abejonės, britų paramą.

Atrodo, kad Egiptui vargiai pavyks visiškai anglais nusikratyti, nes Suez kanalas turi tarptautinės reikšmės ir vargiai ar suinteresuoti kraštai sutiks, kad jo kontrolė pereitų tik į egiptiečių rankas.

ARDOMOS ŠEIMOS BALTIJOS KRAŠTUOSE.

Tarptautinės Moterų Tarybos pirmininkė Dr. Jeanne Eder, atvykusi į New Yorką, pareiškė, kad gauti iš Pabaltijo valstybių pranešimai patvirtina, jog rusai deportuodami šeimas į Sibirą ar kitus kraštus būtinai vyrą atskiria nuo šeimos, gi jeigu deportuojamas tik vyras, tai jo vieton atsiunčiamas kitas iš Rusijos, kuris pasivadina ištremtojo pavarde.

Dr. Eder pasisakė už Genocido konvenciją, pagal kurią turėtų būti baudžiama už masinį tautų naikinimą politiniais, socialiniais ar religiniais motyvais. Tą konvenciją jau ratifikavo 31 valstybė, bet kol kas ji taip ir nevykdoma.

— JAV-bių Atominės Energijos Komiteto nariai bendruose pasitarimuose su krašto gynybos vadais nusprendė dar labiau intensyvinti atominų ginklų gamybą. Spauda pažymi, kad bandoma apie 15 naujų atominų ginklų, gi Armijos sekretorius pareiškė, kad JAV-bės rengia "atominę armiją".

— Sovietų ambasadorius Persijoje pranešė persų vyriausybei, kad Rusija galinti pristatyti visus reikalingus naftos eksploatacijai įrengimus ir specialistus, o mainais norėtų gauti ryžių ir vilnos.

— Anglijos princesė Elizabeth su vyru vizituoja Kanadą.

LIETUVIŲ TEATRAS—STU-
DIJA

(Adelaideje)

Stow Building salėje, Flinders St
(prie Victoria Sq.)

Šeštadienį, lapkričio 3 d. 7 v. v.
p r e m j e r a

"V I R Š I N I N K A I"

5 pav. su epilogu
sekant V. Kudirkos satyrą.

Režisierius J. Gučius
Dailininkas A. Rūkštelė

D a l y v a u j a:

S. Kanienė, G. Matulevičienė, B.
Bakšinskas, A. Gutis, L. Karma-
zinas, Z. Kučinskas, A. Petrikas,
B. Rainys, V. Ratkevičius, N.
Skidzevičius, A. Trinkas ir V.
Užubalis.

Bilietai iš kalno parduodami
sekmadieniais prieš ir po pamaldų
Šv. Juozapo bažnyčios salėje, o
vaidinimo dieną prie įėjimo nuo 5
val. vak.

A n o n s a s: Lapkričio 10 d.
ten pat ir tuo pačiu laiku bus vai-
dinama antrą kartą.

T A U T I Š K I

kaklaraikščiai (£1), juos-
tos (£3), juostelės kny-
goms (5 šil.), juostelės pa-
galvėlėms (10 šil.). Spalvų
ir derinių įvairumas. Gam-
inama ir pagal užsaky-
mą. Meniškas darbas.
Kreiptis: Australijos Lie-
tuvis, 35 Cator St., Hind-
marsh, Adelaide, S. A.

Visuose reikaluose Jums padeda

JUOZO ŽUKAUSKO

KALBINĖ — TEISINĖ — INFORMACINĖ — PAGALBA

Dokumentų vertimai ir jų tvirtinimas. — Visų rūšių raštai
angliškai — Visokiariopa informacija. — Kalbinė pagalba iš-
taigose. — Tarpininkavimas perkant ar parduodant nuosavybę
Atsakymai į klausimus. + Pasitarnaujama ir korespondenci-
niu būdu.

K r e i p t i s:

Kasdien 2—5 val. p. p. ir šeš-
tadieniais 10—1 val. —
706 Manchester Unity Building
185 Elizabeth St.
S y d n e y   Tel.: M4878

Kasdien 6—8 val. vak. —
10 Peel St.,
Kirribilli,
S y d n e y.

Tel.: XB4312

Korespondencijai adresas: Box 58, Milson's Point P.O., Sydney

Lietuvių Statybos Bedrovės
"New Australian Builders Ltd."
STATYBOS BIURAS

a t l i e k a:

Namų projektus, specifikacijas,
darbo brėžinius.

Medžiagų ir darbo sąmatas su
kainomis.

Geodezinius matavimus
Šviesoraščio spausdinius
Technikinę pagalbą statantiems
ar perkantiems namus.

Kreiptis: 271 Melbourne St.,
North Adelaide, Tel. M9847

Atsiliepkite!

DZEDULIONIS MOTIEJUS ir
LISAUSKAS STASYS

Rašykite: Stasys Banakas, Dis-
trict Hospital, ward 9, Geelong,
Vic.

NAMUS

AR ŽEMĖS SKLYPĄ
geriausia pirkti tarpininkau-
jan:

WESTERN & COCKS

Nekilnojamojų turtų parda-
vimo agentams. Sąžiningas
patarnavimas. Sutvarkomi
visi pirkimo ir paskolos gavi-
mo dokumentai.

Adresas:

Savings Bank Buildings
(8-tas aukštas)
Kings William St. Adelaide
Tel. C 3942, priv. X4461 ir
LF 3350

NAUJOS K N Y G O S

TIK-Ką gavome iš Vokietijos
šias knygas:

1) Aloyzas Baronas — ŽVAIGŽ-
DĖS IR VĖJAI, novelės. Išleido
Venta, 1951 m. 238 psl. Kaina su
persiuntimu 12/6
2) Gražina Tulauskaitė — PO
SVETIMU DANGUM, poezija.
Išleido Venta, 1951 m. Kaina su
persiuntimu 6/6

Knygos gaunamos AL leidyklo
je ir pas visus atstovus.

Tautieti,

Nepamiršk APDRAUSTI
savo sunkiai įsigytą turtą, be
to, apdrausk save ir savą šei-
mą ligos atveju.

Geriausia sutikti mane šeš-
tadieniais nuo 10.30 — 12 val.
arba laiškais.

Gr. Insp. Jablonskis
305, Collins St., Melbourne

1952 metams padidintas AL su
kalendorium kainuoja metams
£2.10.0, pusei metų £1.11.0, 3
mėn. 19 šil. ; II pusm. £1.6.0, II-
IV ketvirčiams po 14 šil.

AUSTRALIJOS LIETUVIS

redaguojamas Redakcinės Kole-
gijos. Ats. redaktorius Jurgis
Glušauskas. LEIDĖJAS — Aust-
ralijos Lietuvis Leidykla. Raštus
Redakcija taisy ir trumpina savo
nuožiūra. Honorarai mokami tik
iš anksto susitarus. PRENUME-
RATA: metams 28 šil., pusei me-
tų 14 šil., 3 mėn. 8 šil. Užsienin
kaina ta pati. Atskiras numeris
1/6. SKELBIMAI: 2 pensai už
žodį. Už skelbimų turinį Redakci-
ja neatsako.

A d r e s a s:

AUSTRALIJOS LIETUVIS
35 Cator St. H i n d m a r s h,
A D E L A I D E, S. A.

The Australian Lithuanian, the
Lithuanian fortnightly. Autho-
rised Jurgis Glušauskas.

Printed by Australijos Lietuvis
Publ. Co., 35 Cator St. Hind-
marsh, S. A.